

ЖЫВЁЛАГАДОЎЛЯ I ВЕТЭРЫНАРЫЯ

УДК 636.2:612.8.082.14

А. Ф. ТРАФІМАЎ, У. М. ЦІМАШЭНКА, Г. М. ТАТАРЫНАВА, А. В. БРОЎКА
**АДАПТАЦЫЙНЫЯ ПАВОДЗІНЫ ҚАРОЎ ПРЫ ВЫКАРЫСТАННІ
АҮТАМАТЫЗАВАНЫХ ҚАРМУШАК**

Выкарыстоўваемая ў наш час тэхналогіі ўтрымання малочных кароў не дазваляюць поўнасцю рэалізаваць генетычны патэнцыял існуючых парод для атрымання максімуму прадукцыі. Між іншым, у шмат якіх краінах вучоныя і практикі ўсё часцей паведамляюць аб так званых тэхнапатыях — захворваннях жывёл, выкліканых канструктыўнай або функцыянальнай неадпаведнасцю жывёлагадоўчых памяшканняў і іх абсталявання біялагічным патрэбнасцям кароў.

У сувязі з гэтym далейшае развіццё малочнай жывёлагадоўлі бачыцца ў стварэнні новых аўтаматызаваных тэхналогій яе вядзення, якія даюць магчымасць у большай ступені ўлічваць індывідуальныя асаблівасці кожнай жывёліны, дамагацца яе высокай прадукцынасці, а таксама рэалізуваць асноўнае патрабаванне новых тэхналогій — індывідуальны падыход да яе.

Такімі перавагамі валодае аўтаматызаваная тэхналогія ўтрымання высокапрадукцыйных кароў чорна-пярэстай пароды ў племзаводзе «Рось» Гродзенскай вобласці, дзе праведзена вывучэнне адпаведнасці агульнапрынятай (прывязнай) і рэспондэрнай сістэм утрымання высокапрадукцыйных кароў іх біялагічным асаблівасцям. Адным з этапаў комплекснай ацэнкі ажыццяўляемай працы з'яўляецца вывучэнне паводзін жывёл, таму што яны адлюстроўваюць сутнасць тэхналогіі [1—3].

Сумежныя двухсугачныя хранаметражныя назіранні праводзілі за папярэдне адабранымі дзвюма групамі высокапрадукцыйных (больш за 5,5 тыс. кг) кароў на трэцім месяцы другой лактациі: II група — прывязное ўтрыманне, I — рэспондэрная сістэма з аўтаматызаванымі самакармушкамі канцэнтраваных кармоў. Групы надбіралі па прынцыпу пар-аналагаў з улікам узросту, узроўню прадукцынасці, фізіялагічнага стану і жывой масы. Кармленне кароў ажыццяўлялася па дэталізаваных нормах з наступнай структурай (%) рацыёну: сена канюшынаве — 7, сянаж разнатраўны — 31, буракі кармавыя — 7, камбікорм — 43, брага ржаная-свежая — 8, патака кармавая — 4.

Пры даследаванні ўлічвалі асноўныя паказчыкі паводзін: 1) харчовыя (працягласць і кратнасць спажывання корму і вады, працягласць і кратнасць перыяду жвачкі); 2) камфортныя (працягласць і кратнасць адпачынку лежачы і стоячы); 3) прадукцыйныя (латэнтыны перыяд рэфлекса малакааддачы, працягласць даення, інтэнсіўнасць малакавывядzenia); 4) рухальную актыўнасць жывёл.

Адметнай асаблівасцю новай тэхналогіі з'яўляецца тое, што жывёлам дзякуючы рэспондэрнай сістэме забяспечаны індывідуальны падыход пры найбольш працаёмістых працэсах даення і кармлення канцэнтратамі. Пры такой тэхналогіі спажыванне корму жывёламі ажыц-

Асноўныя паказчыкі паводзін малочных кароў (у сярэднім на карову ў суткі, мін)

Паказчык	I група, распоп- дарная	II група, прывязаная	Паказчык	I група, распоп- дарная	II група, прывязаная
Працягласць спажывання кармоў	282,0	181,0	Перамяшчэнне ў секцыі	34,0	—
У тым ліку самакармушка	21,0	—	Перамяшчэнне да дайльных установак і назад	20,0	—
Жвачка лежачы	180,0	273,0	Усяго рухаліся	76,0	28,0
Жвачка стоячы	48,0	100,0	Даенне ўсяго	16,8	18,4
Усяго жвачка	229,0	373,0	У тым ліку латэнтны перяд, с	47,0	66,0
Кармавыя рэакцыі	511,0	554,0	У тым ліку працягласць карова-дойкі	5,2	7,9
Адпачынак лежачы	640,0	486,0	Інтэнсіўнасць малакавыядзення	1,91	1,77
Адпачынак стоячы	109,0	153,0	Прыём вады	10,0	17,0
Усяго адпачынак	751,0	639,0	Работа арганізма	17,0	20,0
Знаходжанне на выпасе	80,0	180,0	Іншае	3,2	11,6
У тым ліку актыўныя мацьён	22,0	28,0			

цяўляеца больш спакойна, у меншай ступені залежыць ад перыяду раздачы рознайменных кармоў, як гэта адбываецца ў кароў на прывязі. У сувязі з гэтым час спажывання корму ў жывёл I групы большы на 100 мін, а кратнасць перыяду спажывання корму склада 16—20 разоў, у той час як у аналагу II групы гэты паказчык быў прыкладна ў 2 разы ніжэйшы. Гэта пацвярдждае і кратнасць падыходаў да вады: I група — 5—6, II — 3—4 разы. Скормліванне 30 кг брагі на кожную галаву тлумачыцца непрацягласцю спажывання каровамі вады, а таксама скарачэннем часу на жвачку, хоць у жывёл I групы яна была менш працяглай.

Паводле наших даных, каровы, якія карыстаюцца самакармушкай, г. зи. атрымліваюць канцэнтраваны корм з кратнасцю спажывання 6—7 разоў у суткі, маюць значна меншую працягласць жвачкі: 229 мін у параўнанні з жывёламі на прывязі з двухразовай дачай канцэнтрапатаў, дзе аналагічны паказчык — 373 мін (табліца).

Характарызуючы камфортныя паводзіны, трэба адзначыць, што жывёлы I групы адпачывалі лежачы на 155 мін даўжэй, а стоячы — на 52 мін менш, чым жывёлы II групы. Амаль уся I група займала адны і тыя ж месцы або суседнія.

Рытмічнае чаргаванне перыяду адпачынку і кармлення, рухальнай актыўнасці кароў пры розных тэхналогіях утрымання неабходнае з пункту погляду рацыянальнага расходу абменнай энергіі на іх рухальнасць і біясінтэз малака. Энергезатраты жывёлы ў стаячым становішчы прыкладна на 10% большыя ў параўнанні з затратамі ў ляжачым становішчы.

Пры амаль што аднолькавым часе актыўнага руху на выгане каровы II групы не мелі магчымасці чаргаваць перыяды адпачынку і кармлення ў залежнасці ад іх жадання, таму што 152 мін былі вымушаны знаходзіцца на выганнай пляцоўцы стоячы. У I групе гэтыя перыяды размяркоўваліся раўнамерна, г. зи. жывёлы на працягу сутак мелі магчымасць у залежнасці ад неабходнасці знаходзіцца ў любым становішчы, якое іх задавальняе.

Важным паказчыкам паводзін з'яўляеца рэакцыя кароў у працэсе даення. Яна абумоўлена нервова-рэфлекторным і гарманальнym фактарамі, а таксама знаходзіцца ў прямой залежнасці ад тэхналогіі ўтрымання. Жывёлы I групы ў працэсе руху на дайльную ўстаноўку, а таксама чакання сваёй чаргі даення ў пераддаільной зале, бо яны ўваходзяць у прызначаным парадку (адпаведна іерархіі), у некаторай ступені ўжо падрыхтоўваюцца да даення з прычыны ўмоўных раздражняльнікаў (чуллівых і зрокавых), што пацвярдждаеца працяг-

ласцю латэнтнага перыяду рэфлекса малакааддачы: у I групе — 47, у II — 66 мін.

Алгарытм працы даільнай устаноўкі ў I групে кароў разлічаны на аўтаматычнае адключэнне і зняцце даільных шклянак пры заканчэнні малакааддачы, што практычна выключае магчымасць халастога дәення. У сувязі з гэтым у I групе працягласць малакааддзялення і перыяд даення за адну дойку адэкватны (5,13 мін, уключаючы латэнтны перыяд), а ў жывёл II групы названыя паказчыкі не супадаюць і перыяд даення ў іх знаходзіцца ў межах 5,41—10,3 мін, што ў большасці выпадкаў сведчыць аб значных перадоях. Па інтэнсіўнасці малакавывязення верагодных адрозненняў паміж групамі мы не атрымалі, хоць у I групе яна вышэйшая на 0,14 кг/мін.

У той час калі каровы, якія дояцца на стацыянарнай устаноўцы з малакапровадам, паводзяць сябе спакойна, жывёлы на даільнай пляцоўцы нават пры нязначных збоях аўтаматызаванай сістэмы пачынаюць непакоіцца (пераступаць з нагі на нагу, абмахвацца хвастом, круціцца).

Акты мочаспускання і дэфекацыі адбываюцца перыядычна (у асноўным пасля ўставання) у кароў абедзвюх груп — 5—8 разоў на працягу сутак.

Прадукцыйнасць за першыя 90 дзён лактациі ў жывёл з рэспондэрнай сістэмай утрымання складае $2319 \pm 181,6$ кг, што на 233 кг малака больш, чым у кароў на прывязі, прадукцыйнасць якіх — $2086 \pm 116,4$ кг малака.

Такім чынам, жывёлы, якія ўтрымліваюцца беспрывязна з аўтаматызаванымі працэсамі кармлення і даення, маюць значныя адрозненні ў элементах паводзін. На наш погляд, гэтая сістэма забяспечвае фізілагічна аргументаваныя ўмовы ўтрымання і кармлення высокапрадукцыйных кароў і садзейнічае павелічэнню прадукцыйнасці жывёл.

Summary

Free stall housing of dairy cows with automatic system of management was found to meet the best their requirements.

Літаратура

1. Адмін Е. И., Скрипченко М. П., Зюнкина Е. Н. Методические рекомендации по изучению поведения крупного рогатого скота // Харьков, 1982.
2. Юркова Л. В. // Зоотехния. 1991. № 12. С. 39—41.
3. Бондарь А. А. // Зоотехния. 1991. № 8. С. 37—41.